

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
КАФЕДРА ЮНЕСКО
«ДУХОВНО-КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ ВИХОВАННЯ ТА ОСВІТИ»**

**ДУХОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ:
методологія, теорія і практика**

Збірник наукових праць

Випуск 2 (101)

Частина 2

**Сєвєродонецьк
2021**

Рекомендовано Вченою радою Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (протокол № 2 від 28.09.2021 р.)

Редакційна колегія

Шевченко Г.П. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор науково-дослідного Інституту духовного розвитку людини, завідувач кафедри ЮНЕСКО «Духовно-культурні цінності виховання та освіти», завідувач кафедри педагогіки, м. Северодонецьк (**головний редактор**); **Алфімов В.М.** – доктор педагогічних наук, професор, м. Северодонецьк (**заступник головного редактора**); **Зеленов Є.А.** – доктор педагогічних наук, професор, м. Северодонецьк; **Бех І.Д.** – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, м. Київ; **Філіпчук Г.Г.** – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, м. Київ; **Мирополюська Н.С.** – доктор педагогічних наук, професор, м. Київ; **Целех Ю.В.** – доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне; **Помиткін Е.О.** – доктор психологічних наук, професор, м. Київ; **Сватко Ю.І.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри ЮНЕСКО «Права людини, мир, демократія, толерантність та міжнародне взаєморозуміння», м. Київ; **Базалук О.О.** – доктор філософських наук, професор, м. Київ; **Тюріна Т.Г.** – доктор педагогічних наук, доцент, м. Львів; **Антоненко Т.Л.** – доктор психологічних наук, професор, м. Северодонецьк; **Чурсін М.М.** – доктор педагогічних наук, доцент, м. Северодонецьк; **Ернст Вагнер** – доктор філософії, координатор кафедри ЮНЕСКО «Мистецтво і культура в освіті», м. Ерланген-Нюрнберг, Німеччина; **Галена Іванова** – доктор педагогічних наук, доцент, м. Пловдив, Болгарія; **Анна Клим-Климашевська** – доктор педагогічних наук, професор, м. Седльце, Польща; **Леслі Джон Френсіс** – доктор філософії, доктор літератури, доктор богослов'я, член колегії вчителів, член Британського психологічного товариства, м. Ковентрі, Великобританія; **Крістофер А. Льюїс** – доктор філософії, професор, м. Лідс, Великобританія; **Джон Вейн Фішер** – доктор педагогічних наук, професор, Австралія; **Д. Пол Шафер** – магістр мистецтв, доцент, директор проекту Світова культура, м. Маркхем, Канада; **Рашидова С.С.** – кандидат педагогічних наук, доцент, м. Северодонецьк (**відповідальний редактор**).

Збірник наукових праць «Духовність особистості: методологія, теорія і практика» внесено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886, кат. Б).

Журнал включено до Міжнародної бази даних Ulrich's Periodical Directory (2013 р.), повнотекстової бази даних Open Academic Journals Index (2014 р., CGIJ OAJI – 0.350), Google Scholar (2014 р., h-індекс 2020 – 15), Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (2008 р.), Міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus International (ICI 2019 – 75.39).

Офіційний сайт збірника: <http://domtpsnu.snu.edu.ua/index.php/Domtp>

Додатковий сайт збірника: <http://www.domtp.turion.info>

Д85 **Духовність особистості: методологія, теорія і практика** : збірник наукових праць / Гол. редактор Г. П. Шевченко. – Вип. 2 (101), Ч.2. – Северодонецьк: вид-во ЧНУ ім. В. Даля, 2021. – 252 с.

У збірнику висвітлюються актуальні питання методології, теорії і практики розвитку духовної культури особистості в сучасних соціокультурних умовах.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями в галузі педагогіки та психології духовності, аспірантами, педагогами-практиками.

Статті прорецензовано членами редакційної колегії.

© Східноукраїнський національний
університет імені Володимира Даля, 2021

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
VOLODYMYR DAHL EAST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY
SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE OF
SPIRITUAL DEVELOPMENT OF MAN
UNESCO CHAIR «SPIRITUAL AND CULTURAL VALUES OF
UPBRINGING AND EDUCATION»**

**SPIRITUALITY OF A PERSONALITY:
Methodology, Theory and Practice**

Collection of Scientific Papers

Issue 2 (101)

Part 2

**Severodonetsk
2021**

Editorial Board

Galyna P. Shevchenko – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the NAES of Ukraine, Director of the Scientific Research Institute of Spiritual Development of Man, Head of the International UNESCO Chair in Spiritual Cultural Values of Upbringing and Education, Head of Pedagogy Department, Severodonetsk (**Editor-in-Chief**); **Valentyn M. Alfimov** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Severodonetsk (**Associate Editor**); **Evheniy A. Zelenov** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Severodonetsk; **Ivan D. Bekh** – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Academician of the NAES of Ukraine, Kyiv; **Heorhiy H. Filipchuk** – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Academician of the NAES of Ukraine, Kyiv; **Nataliya Ye. Myropolska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Kyiv; **Yuriy V. Pelekh** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Rivne; **Eduard O. Pomytkin** – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Kyiv; **Yuriy I. Svatko** – Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of the UNESCO Chair in Human Rights, Peace and Democracy, Tolerance and International Understanding, Kyiv; **Oleg O. Bazaluk** – Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Kyiv; **Tamara G. Tiurina** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Lviv; **Mykola M. Chursin** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Severodonetsk; **Tetyana L. Antonenko** – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Severodonetsk; **Ernst Wagner** – PhD, Executive Coordinator at the UNESCO Chair in Arts and Culture in Education, Erlangen-Nürnberg, Germany; **Galena Ivanova** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Plovdiv, Bulgaria; **Anna Klim-Klimaszewska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Siedlce, Poland; **Leslie John Francis** – PhD, DLitt, ScD, DD, C. Psychol, FBPsS, FCP, Coventry, Great Britain; **Christopher A. Lewis** – DPhil (Psychology of Religion), MA, MEd, MSc, MPhil, BSc, PGCU, Lecturer in Psychology, Leeds, Great Britain; **John Wein Fisher** – Phil D, EdD, PhD, Adjunct Professor, Ballarat, Australia; **D. Paul Schafer** – MA in Economics, Associate Professor, Director of the World Culture Project, Markham, Canada; **Svitlana S. Rasydova** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Severodonetsk (Executive Editor).

The Collection of scientific papers "Spirituality of a Personality: Methodology, Theory and Practice" is included into the List of scientific professional editions of Ukraine in which the results of theses on obtaining the scientific degrees of Doctor and Candidate of Pedagogical Sciences are published (approved by the Law of the Ministry of Education and Science of Ukraine from July 02, 2020 № 886, category B).

The Collection is included to Ulrich's Periodical Directory (2013), Open Academic Journals Index (2014, CGIJ OAJI - 0.350), Google Scholar (2014, h-index 2020 – 15), V.I. Vernadsky National Library of Ukraine (2008), Index Copernicus International (ICI 2019 – 75.39).

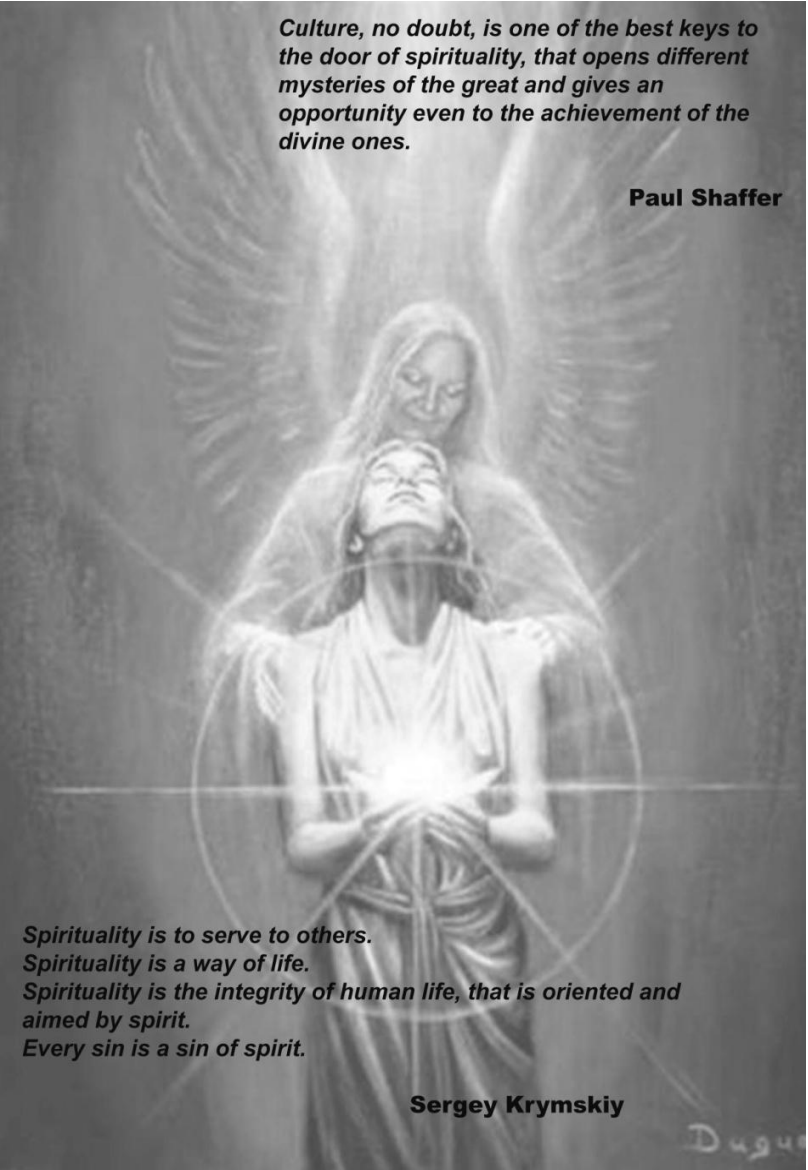
Official web site of the collection of scientific papers: <http://domtpsn.snu.edu.ua/index.php/Domtp>. Additional web site of the collection of scientific papers: <http://www.domtp.turion.info>

D85 Spirituality of a Personality: Theory, Methodology and Practice: collection scientific papers / Editor-in-chief Galyna P. Shevchenko. – Issue 2 (101), P.2. – Severodonetsk: Publishing House of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, 2021. – 252 p.

The Collection touches upon the issues of actual problems of methodology, theory and practice of development of a person's spiritual culture in modern social and cultural conditions.

The science officers, post-graduate students, and pedagogues-practitioners in the field of pedagogy and psychology of spirituality can use the materials of the collection.

Papers of the collection are reviewed by the members of the Editorial Board.

Culture, no doubt, is one of the best keys to the door of spirituality, that opens different mysteries of the great and gives an opportunity even to the achievement of the divine ones.

Paul Shaffer

*Spirituality is to serve to others.
Spirituality is a way of life.
Spirituality is the integrity of human life, that is oriented and aimed by spirit.
Every sin is a sin of spirit.*

Sergey Krymskiy

Наукове видання

ДУХОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ:
методологія, теорія і практика

Випуск 2 (101)
Частина 2

Оригінал-макет *Погорєлова Т.В.*
Художнє оформлення обкладинки
Шевєрдієн К.М.

Підписано до друку 28.09.2021.
Формат 60×84¹/₁₆. Гарнітура Times.
Умов. друк. арк. 14,65. Обл.-вид. арк. 16,0.
Наклад 100 прим. Вид. № 3326. Ціна договірна.

**Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля**

Свідоцтво про реєстрацію: серія ДК № 1620 від 18.12.03 р.

Адреса видавництва: 93400, м. Сєвєродонецьк,
просп. Центральний, 59а,
E-mail: vidavnictvosnu.ua@gmail.com

Надруковано у видавництві «**ФОП Жолнер Д.І.**»

Свідоцтво про реєстрацію серія ВОЗ № 045391 від 23.07.2009 р.

Адреса: м. Київ, вул. Шота Руставелі, 20-Б
тел. 044 28 77 222, e-mail: indi.print@gmail.com